

RECENSIONER av Malleus Clericum - Hinslåtar, Näckvalser och Häxdanser

Thomas von W är riksspelman och musikpedagog från norra Hälsingland. När jag lyssnar på skivan första gången så krockar mina förväntningar med verkligheten. I låttitlarna hittar man namn som djävulen, fan, satan, blåkulla, näcken, troll, häxa, hin håle. Därför förväntade jag mig ett grovt, burdust, kanske skitigt anslag i fiolspelet. Men Thomas von Wachenfeldt har en mjukare framtoning och ett mer lyriskt spelsätt i de 25 låtarna. Det är hälsingelåtar som presenteras genom hela skivan. Skickligt genomfört, stundtals virtuost spel. Men som alltid med ensam-fiol-med-många-låtar-skivor är det svårt att hålla intresset på topp hela vägen. Mindre smakprov fungerar bättre, till exempel Satpolskan efter Per Orsa och Bonden och Hin Håle efter Jo Mångsa.

- Lars Lind, LIRA

Thomas von Wachenfeldts egenproducerade soloskiva Malleus Clericum med underrubriken Hinslåtar, näckvalser och häxdanser. Omslaget som layoutats av Thomas själv visar ett antal nakna damer flygandes på en getabock genom guldramen på en tavla, mot Blåkulla kan man förmoda. På en stämskruv på snäckan på en fiol sitter en djävulsfigur i bockhorn och drakvingar. Vad är nu detta och vad betyder Malleus Clericum? Är detta den första satanistiska folkmusikskivan i svensk musikhistoria? Och tjugofem låtar för solofiol - hur roligt är det att lyssna på efter tio låtar även om utföraren är en utmärkt och renommerad musiker?

Skivan sattes i cd-spelaren och snurrade där en, två, tre, fyra gånger på raken med stegrad uppmärksamhet och förtjusning hos lyssnaren. Här spelar Thomas dom 'ursvåra' låtarna som man hört äldre storspelmän, som länge sen passerat sin bästa tid som spelmän, framföra i gamla traditionsinspelningar eller också framförs live av sentida spelmän som överskattar sin tekniska förmåga, snubblande i löpningar, flageoletter och dubbelgrepp eller av klassiska violinister som gör sällsynta och mindre lyckade gästspel i folkmusikidiomet.

Jag kan tänka mig att det ligger en frestelse i att verkligen göra uppvisning av spelskicklighet och teknisk briljans i dessa låtar som en form av musikaliskt tillhygge mot alla eventuella belackare av folkmusiktraditionen (Malleus betyder just hammare). Och Thomas verkar ha ett horn i sidan till religiös inskränkthet, lokalt uttryckt i envist motstånd mot uppförandet av en staty i Bergsjö till minne av storspelmannen Hultkläppen.

Malleus Maleficarum eller Häxhammaren var ett dokument från slutet av 1400-talet, en slags handledning i att spåra upp och straffa häxor. Skivtiteln Malleus Clericum är en travesti på Häxhammaren med udd mot det historiska och, i exemplet med Hultkläppen, den moderna motsvarigheten av religiöst motstånd mot en folklig kultur som spelmanstraditionen representerat och representerar.

Thomas tolkar låtmaterialet med en konstnärlig mognad och musikalisk briljans som får det svåra att verka lätt. Tolkningarna av de mollstämda Näcklåtarna har en klar lyrisk prägel och kan om man vill symbolisera den ensamme spelmännens utsatthet och utanförskap projicerat på Näckenfiguren. I vissa låtar skiner Tomas intresse för barockmusik igenom och man kan föreställa sig att man lyssnar till en partita för soloviolin. Trollens brudmarsch spelas återhållet och i tempo som just en brudmarsch. Exempel finns också på några enkla visor mitt bland de ekvilibristiska låtmaterialet. De flesta låtarna är hämtade ur den hälsingska låttraditionen men det finns även låtar av/efter Ante Sundin,

Gullik Falk och Joel Böhlén och mina favoriter är låtarna efter de två sistnämnda. Jag är imponerad av detta!

- Roland Tiger, Strå bruket

En mycket spännande solo-CD som innehåller 25 låtar på det ockulta temat och som tillägnas legendariske spelmannen 'Hultkläppen'. Riksspelman Thomas von Wachenfeldt, Gränsfors, visar här prov på sin synnerligen virtuosa teknik, där det inte finns några begränsningar överhuvudtaget. Förutom teknisk perfektionism har han här lagt stor vikt vid en personlig gestaltning och frasering av låtarna.

De flesta låtarna är hämtade från Nordanstig i norra Hälsingland, men här finns även några låtar från Medelpad. Den här typen av låtar – många dessutom spelade på förstämnd fiol – har kanske mest använts som så kallade "bravurlåtar" för att visa skicklighet eller kontakt med det övernaturliga. Thomas lyckas med bådadera. Det rör sig som ni förstår främst om en lyssningsplatta och ingen skiva man skall försöka dansa till, såvida man inte vill prova på en häxdans.

Jag är mycket förtjust i Thomas spelstil och låtval, men det som stör mig något är fiolstämningen. Thomas har som en specialeffekt valt att stämna ner sin fiol till barockstämning (415 eller 392 Hz), vilket i längden blir lite påfrestande för mina öron som är vana vid ett A på 440 Hz. Men jag skulle tro, att de flesta lyssnare inte bryr sig om detta. Bland mina favoritspår finns Skogsrå efter Wiktor Öst, Bergsjö och Bäckhästen efter Klockar-Ljung, Bergsjö.

- Peter Pedersen, Hembygden

Årets bästa fiolskiva är Thomas von Wachenfeldt: Malleus clericum – hinslåtar, näckvalser och häxdanser.

En ensam fiol gör ibland att den svenska folkmusiken kommer till sin fulla rätt. Men det kräver sin spelman om det ska bli riktigt bra.

Detta är ett exempel på när komp och arr är helt överflödigt. Detta är direkt kommunikation med hin onde själv, via en stråke och fyra strängar.

- Marika Andersson, Chef på Musikbiblioteket i Gävle